

DÜNYA GIDA PROGRAMI

Kuruluş Tarihi	1965
Merkez	Roma, İTALYA
Amacı	Doğal afetler, savaşlar veya sivil çatışmalar gibi nedenlerle ani açlığa maruz kalan halk kitlelerine insani amaçlarla gıda yardımı sağlamak
Üyeler	Uygulanan programlara ve çalışma bölgesine göre değişmekle birlikte 36 üye devlet
Genel Sekreter	David Beasley (2017-....) ABD vatandaşı
Bütçesi	Yapılan katkılar ile belirlenmektedir.
Resmi Dili	İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Arapça
Türkiye ile İlişkileri	<ul style="list-style-type: none">• Türkiye, WFP yönetim organı olan İcra Kurulu'na üye olmayıp, gözlemci durumunda çalışmalara katılmaktadır.• WFP Türkiye'den önemli satın almalar yapmaktadır.• WFP 2012 yılında özellikle Suriyeli mültecilere yönelik operasyonları yürütmek üzere ülkemizde bir ofis açmıştır.

1. Genel Bilgi

Bir yardım kuruluğu olan Dünya Gıda Programı (WFP), doğal afetler, savaşlar veya sivil çatışmalar gibi nedenlerle ani açlığa maruz kalan halk kitlelerine insani amaçlarla gıda yardımı sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgüttür. Dünya Gıda Programının merkezi FAO ve IFAD gibi Roma İtalya'da yerleşik olarak bulunmaktadır.

Dünya Gıda Programı Merkezi

Örgüt, 1961 yılının Nisan ayında BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ve BM Genel Kurulu'nun kabul ettikleri paralel kararlar ile üç yıllık deneme süresi ile kurulmuştur. Üç yıllık deneme süresinin sonunda, çalışmalarının gerekliliğinin kabul görmesi üzerine, 6 Aralık 1965'te FAO Konferansı'nda ve 20 Aralık 1965'te de BM Genel Kurulu'nda alınan kararlar uyarınca WFP, çok taraflı gıda yardımına ihtiyaç olduğu sürece faaliyet göstermek üzere süresiz olarak kurulmuştur.

WFP, FAO ile BM Genel Kurulu'nun kararları ile kurulmuş olduğundan, anılan iki örgütün üyesi olan ülkeler ile BM'nin diğer uzmanlık kuruluşlarının üyesi olan ülkeler WFP çalışmalarına katılabilmektedirler.

WFP'de oy hakkı olan ülkeler İcra Kurulu'na üye olan 36 ülkedir. Anılan 36 ülke değişime tabidir. Bu üyeler kurula listeler adına önerilerek Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) ve diğer 18 üyesi de FAO Konseyi tarafından seçilmektedir.

WFP'ye üye ülkeler 5 ana grupta toplanmıştır. Bunlar: A, B, C, D ve E gruplarıdır. Bu gruplarda bulunan ülkeler şu şekilde listelenmişlerdir:

- A: Afrika ülkeleri
- B: Asya ülkeleri
- C: Orta ve Güney Amerika ülkeleri
- D: Donör ülkeler (Türkiye de bu listedeki ülkelerin çalışmalarını takip etmektedir)
- E: Doğu Avrupa ülkeleri

1.1. Görevleri

WFP çalışmalarını 7 temel alanda yürütmektedir:

- Dayanıklılığın artırılması,
- Acil durum yardımları (Acil ihtiyaçları karşılamaya yönelik gıda yardımları)
- İnsani yardım ve hizmetler
- Gıda yardımı: nakdi ve aynı
- Ülke kapasitelerinin geliştirilmesi
- Güney-Güney İşbirliği
- Operasyonel veri tabanı (Ulaşım altyapısını düzeltmeyi, acil ve süregelen yardım ihtiyaçları için gıda yardımının etkin bir şekilde dağıtımını sağlamayı amaçlayan yardımlar)

WFP, dünya genelindeki çalışmaları ve verileriyle yıllık olarak dünya açlık haritasını çıkarmakta ve bu sayede toplumların ihtiyaçları belirlenerek öngörülen projeler buna göre uygulamaya koyulmaktadır.

1.2. Maddi Kaynaklar

WFP, insani amaçlı yardım projelerinin finansmanını tamamen gönüllü katkılar ile sağlamaktadır. Bağışlar 3 şekilde yapılmaktadır:

- Nakdi
- Un, fasulye, yağ, tuz ve şeker gibi gıdalar
- Gıdayı üretmek, depolamak ve pişirmek için gerekli öğeler–mutfak aletleri, tarımsal aletler ve depolar

2. WFP'nin Türkiye ile İlişkileri

Türkiye WFP'nin İcra Kurulu (mevcut durumda Türkiye Kurul'a üye olmayıp, gözlemci statüsündedir) çalışmalarına katılım sağlamaktadır. Ayrıca, donör ülkeleri kapsayan D listesi grubu üyesi olarak, anılan grubun çalışmaları takip edilmektedir.

2011-2012 yıllarında Suriye krizinin başlaması üzerine WFP 2012 yılında mültecilere yönelik operasyonları yürütmek üzere ülkemizde bir ofis açmıştır. WFP Türkiye Ofisi, sığınmacılara yönelik uygulamakta olduğu yardım programının büyümesiyle 2016-2017 yıllarında Türkiye'deki mevcudiyetini büyütmüş olup hâlihazırda ülke ofisine ilaveten 3 bölge ofisi (Ankara, İstanbul, Gaziantep) ve saha ofisleri (İzmir, Urfa, Hatay) ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

WFP'nin, gıda güvenliği ve açlık açısından nispeten iyi durumda olan Türkiye'ye yönelik herhangi bir programı olmayıp, ülkemizde sadece mültecilere yönelik olarak Türk Kızılayı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, AFAD, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü gibi devlet kuruluşları ile yakın işbirliği içinde çalışmaktadır. WFP'nin Türkiye'deki faaliyetleri aşağıdaki 3 grupta kategorize edilebilir;

- Kamplarda yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik program (e-gıda kartı)
- Kamp dışında yaşayan mültecilere yönelik program (Sosyal Uyum Yardım Programı)
- WFP operasyonları için gıda alımı

Türkiye'nin stratejik konumu çerçevesinde, gıda maddesi alımı ve taşıma konularındaki kapasitesi de kuruluş açısından önem arz etmektedir.

WFP, 1993 yılından beri Türkiye'den değişik miktar ve tutarlarda bakliyat, buğday unu, buğday, bitkisel yağ, yüksek kalorili bisküvi ve bulgur satın almış ve bu malzemeyi Orta

ve Uzak Doğu, Balkanlar, Kafkaslar ve Afrika'nın tüm bölgelerine acil gıda yardımı sevkiyatında kullanmıştır. 2010 yılında, toplam gıda alımlarının % 3,2'lik kısmına denk gelen 40,5 milyon ABD doları tutarındaki gıda alımını Türkiye'den yapmıştır. Türkiye, WFP'nin geleneksel tedarikçisi olarak tanınmakla birlikte bu alımlar 2011 yılı itibariyle artış göstermiştir.

WFP, Türkiye'den Eylül 2011'den beri, 1.3 milyar Doların üzerinde mal satın almıştır. Bu malzemenin hemen hemen %60'ı Suriyeli sığınmacılara yönelik Suriye Bölgesel Acil Durum Operasyonları kapsamında kullanılmıştır. 2014'de WFP Türkiye'den 380 milyon ABD Doları tutarında ve 600.000 ton miktarında gıda satın almış ve böylece Türkiye 2014 itibariyle dünya çapında WFP'nin en büyük tedarikçisi olmuştur.

Kuruluş alım stratejisi çerçevesinde, tahıl ve bakliyatların yanı sıra, besin değeri yüksek ama taşıma kolaylığı ve maliyeti bakımından hacmi düşük ürünler (enerji bisküvisi gibi) ile çocukların sağlıklı beslenmesini sağlamaya yönelik ürünler üzerinde durmaktadır. Bu kapsamda, WFP'nin Türkiye'den alımlarının % 42'sini bitkisel yağlar, % 22'sini buğday unu, % 18'ini bulgur, % 10'unu makarna ve % 7'sini bakliyat oluşturmaktadır.

Türkiye'nin 2004-2016 yılları arasında kuruluşa yaptığı katkılar aşağıda sunulmuştur. Türkiye, 2010 yılında donör ülkeler arasında 40. sırada yer almıştır. Türkiye, 2011, 2012 ve 2016 yıllarında WFP'ye herhangi bir maddi yardımda bulunmamıştır.

Çizelge 1. Yıllara Göre Türkiye'nin WFP'ye Yaptığı Yardımlar

Katkı /Yıl	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
(Milyon ABD \$)	0,15	3.05	1.20	3.05	4.10	1	2.00	--	--	1	0,1	1	--

3. Önemli Ülkelerin Politikaları ve WFP'nin Diğer Kuruluşlarla İlişkileri

Hükümetler, Dünya Gıda Programı için temel fon kaynakları olup, katkılar gönüllülük esasına dayanmaktadır. Ayrıca özel sektör ve STK'lar da işbirliği programlarıyla kuruluşa aynı ve nakdi katkı sağlayabilmekte ve ortak faaliyetler üstlenmektedirler.

Genel itibariyle ülkelerin etkinliklerinin katkılarıyla orantılı olduğu göze çarpmaktadır. En büyük donör olan ABD'yi, Avrupa ülkeleri, Japonya ve Kanada takip etmektedir. Suudi Arabistan genelde en çok katkıda bulunan ülkeler arasında yer almakla birlikte, katkılarını proje bazında gerçekleştirmemeyi tercih etmektedir.

WFP'ye 2016 yılında toplam 5.9 milyar dolarlık katkı sağlanmış olup, bu kaynak 2015 yılındaki kaynak aktarımından %18 fazladır. 2016 yılında WFP'ye 44 ülkeden, özel sektörden ve diğer donörlerden fon sağlamıştır.

WFP'nin gıda bağıışı yapan bir Kuruluştan nakit temelli yardım yapan bir Kuruluşa dönüştürülmesi yönünde yoğunlaştığı görülmekte olup, zaman zaman üye ülkeler tarafından IFAD ve FAO gibi kurumların ilgi alanına geçmemesi konusunda uyarıda buldukları anlaşılmaktadır. Örgütün FAO, IFAD ve UNICEF gibi Kuruluşlarla iyi bir işbirliği yaptığı ve 'Tek BM' yaklaşımına (Ülkelerdeki BM kurumlarının tek çatı altında faaliyet göstermesi) pozitif yaklaştığı, bu çerçevede de Tanzanya, Cezayir, Kamboçya Tacikistan ve Burma gibi ülkelerde 'Yerleşik Koordinatör' sistemine katkıda bulunmakta olduğu anlaşılmaktadır.